

El dia 24 d'octubre de 2017 va tenir lloc la jornada *Intervencions i usos actuals a la masia* en els locals de l'IEC, al carrer del Carme de Barcelona, amb una assistència propera a cent vint persones.

La masia ha anat experimentant canvis i adaptacions al llarg dels segles. Començant per l'ampliació, per separar l'habitatge de les persones de la zona destinada als animals, al segle XII, passant per la incorporació del forn de pa quan el conreu dels cereals prengué suficient quantitat, fins a l'ampliació dels espais interiors i la construcció d'un pis superior, quan la tècnica del gòtic permeté l'ús d'aquests recursos per part de la població.

Aquest procés evolutiu continuà en el segle XIV amb la diversificació d'espais interiors entre la cuina, el menjador, etc., fins a culminar amb la tipologia ja tipificada de la masia del segle XVI de tres cossos i tres pisos.

La prosperitat econòmica del segle XVIII comportà l'ampliació de la masia, sense transformar-ne l'interior, afegint-hi un cos, generalment a la part del davant, de tres pisos i amb grans balconades. També fou la causa de la incorporació d'esglesietes privades i la separació d'espais interiors, amb materials secundaris per separar les habitacions de les minyones o dels mossos, i l'ampliació de zones de magatzem com el celler o el graner.

En cada moment la construcció ha utilitzat la forma constructiva i els materials que hi havia. Al segle XI es construïa a paret seca, amb parets l'amplària de les quals estava formada per l'alternança de pedres allargades amb pedres transversals que lligaven les dues cares. Quan l'argamassa es generalitzà, la construcció va canviar, ja que permetia fer parets més primes i, per tant, s'introduïren obertures. La utilització de les teules també afavorí la formació de dos pisos.

La construcció de noves masies en el segle XX ha adaptat els elements bàsics propis de les cases d'aquest segle, com els banys o les cuines amb electrodomèstics. Totes aquestes construccions s'han fet segons la tecnologia i els materials que s'usen actualment.

Quan es volen rehabilitar o restaurar masies edificades en temps anteriors, amb els elements i les formes constructives que els corresponen, el debat es produeix entorn de com s'han de fer aquestes rehabilitacions i amb quins materials. Aquest és un debat ja antic en l'àmbit arqueològic. Què interessa més: imitar

o fer servir els materials antics, o bé aprofitar les millores que aporten els nous? Si s'utilitzen els nous, cal mostrar clarament la diferència amb la resta perquè consti el que es fa en cada moment?

L'Administració catalana intenta marcar directrius en cada un d'aquests aspectes, tal com es palesa en l'ordenament recollit als catàlegs de masies o en altres lleis com la Llei del sòl. Moltes d'aquestes són molt restrictives, com es va poder observar en els blogs de turisme o catàlegs de masies, en què, entre altres temes, es va destacar la necessitat d'introduir-hi flexibilitzacions.

Així, recentment s'ha aprovat la modificació de l'article 50 de la Llei del sòl, segons el qual sembla que per tramitar llicències d'obres en masies sense ampliació o canvi d'ús no caldrà passar per la Comissió Territorial d'Urbanisme.

Entre la comunitat d'arquitectes es planteja la necessitat de posar al dia el confort d'un mas segons requeriments contemporanis. Així, per exemple, el confort tèrmic de la planta sota coberta, que no tenia l'ús habitacional, obliga a replantejar la secció de la coberta. La millora del coeficient U de les façanes obliga a reflexionar sobre l'increment d'aïllament tèrmic enfront de la inèrcia pròpia dels murs tradicionals.

Es produeix un debat reflexiu quan el confort lumínic i la ventilació creuada afecten la façana final de la rehabilitació, i obliguen a posar en crisi la possible contextualització formal amb tipologies tradicionals. Cal afavorir la ventilació i la llum natural, l'escalfament solar passiu i els elements d'ombreig i jardineria pensats per al confort.

S'ha de prioritzar el material de proximitat, tal com ocorria abans de la facilitat de transport actual? Una part considera que amb aquesta autolimitació es reforça l'escala territorial i social que sostenen les tècniques tradicionals. És acceptada aquesta tendència?

Aprofitant solucions constructives d'altres cultures edificatòries, el resultat final ha de contextualitzar amb el paisatge físic i cultural local.

Tots aquests punts constituïran els elements d'aquesta jornada, on el debat, basat en els coneixements que s'obtiniran de les diferents exposicions, en vol ser la part principal.

La jornada ha estat organitzada per Sonia Loewe i Jordi Xiqués, del Departament de Representació Ar-

quitectònica, i Joan Ramon Rosell, del Departament de Construccions Arquitectòniques II, ambdós departaments de la Universitat Politècnica de Catalunya; Victòria Bassa, de l'associació Monumenta; Marta Urbiola i Manel Julià, de l'Agrupació d'Arquitectes per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic (AADIPA); Oriol Rosselló, de l'associació Greta; Isidre

Pastor, arqueòleg, i Assumpta Serra, coordinadora de la Secció d'Història Rural de la Institució Catalana d'Estudis Agraris (ICEA).

ASSUMPTA SERRA CLOTA
Coordinadora de la Secció d'Història Rural de la ICEA
Comissió organitzadora del congrés *Masia i territori*